וחד מי מהימן · תימה כי לא מהימן נמי מחלל את השבת ליך סס שמא יעטרף עם אחר כדתנן בפ"ק (לעיל ע"א) גבי אב ובנו דילמא מפני שיעטרפו זה עם זה אלא שאם יפסל האחד שיעטרף השני עם אחר וגרלה דלא מקשה היאך אחר מחלל שבת כיון דלא מהימן לחודיה אלא מקשה על ליסמא דמתני' דנקט אחר דמשמע דאחד מהימן:

אלא מאי לאומו לאומו זוג · תימה מאי קאמר אני יכול לומר אחד מאומו הזוג: **סהדא** אחרינא הוה · י"ל דמיירי בעד אחד שראה החדש שהלך רבי נהוראי להעטרף עמו ולהעיד נמי על החדש והא דקתני בברייתא להעיד עליו אחדים קאי אכל בירו' ובתוספתא (פ"א) מוכח בהדיא דבהכרת העד מיירי שהלך ר' נהוראי להעיד עליו דכשר וכן פרש"י וקאי פירכא דאי הכי אחרי שיטוי:

להטעות את חכמים · שאירע יום ל' של אדר בשבת ולא נראה החדש בזמנו וביתוסין מתאוין שיהא יום א' של פסח בשבת כדי שתהא הגפת העומר באחד בשבת ועצרת באחד בשבת לפי שהיו דורשין ממחרת השבת שבת בראשית כמשמעו כך פי' בקונטרס ול"ת ומה מרויחים והלא מתקלקלין לענין פסח וי"ל דלא חשיבי ליה קלקול משום דדרשי *אתם ואפי' מזידים: **מוליך** ומביא מעלה ומוריד · בירושלמי משמע כדי שלא יטעו לומר שהוא כוכב דא"ר אסי חזינא כוכבא דנחית וסליק חזינא כוכבא דאזיל ואתי: **גזירה** משום ר"ח חסר שחל להיות בע"ש · ר"ש הוה מלי למימר משום ר"ח מלא שחל להיות בשבת מהני טעמי דמפרש: והא

אחד מי מהימן והתניא **מעשה שבא הוא** ועדיו עמו להעיד עליו אמר רב פפא מאי "אחר" זוג אחר, ה"נ מסתברא דאי לא תימא הכי "אם אינן מכירין אותו" מאי "אותו" אילימא אותו חד, וחד מי מהימן? משמעת ביה אלא מאי "אותו" אותו הזוג ה"נ מאי "אחר" זוג אחר אחר לא מהימן והתניא מעשה ברבי נהוראי שהלך אצל העד להעיד עליו בשבת באושא אמר רבי נהוראי *סהדא אחרינא הוה בהדיה והא דלא חשיב ליה משום כבודו של רבי נהוראי, רב אשי אמר רבי נהוראי סהדא אחרינא הוה באושא ואזל רבי נהוראי לאצטרופי בהדיה א"ר אבא מאי למימרא? אמר דתימא מספיקא לא מחללינן שבתא קמ"ל כי אתא עולא אמר קדשוה לירחא במערבא אמר רב כהנא לא מיבעיא עולא דגברא רבה הוא דמהימן אלא אפי' איניש דעלמא נמי מהימן מ"ט? *כל מילתא דעבידא לאגלויי לא משקרי בה אינשי תניא נמי הכי בא אחד (ד') בסוף העולם ואמר קדשו ב"ד את החדש נאמן: בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם, וכו': תנו רבנן מה קלקול קלקלו הביתוסין: **פעם אחת בקשו להטעות את חכמים שכרו שני בני אדם בד' מאות זוז - אחד משלנו ואחד משלהם שלהם העיד עדותו ויצא, שלנו אמרו לו אמור כיצד ראית את הלבנה? אמר להם עולה הייתי במעלה ארומים וראיתיו שהוא רבוץ בין ב' סלעים ראשו דומה לעגל, אזניו דומין לגדי, קרניו דומות לצבי, וזנבו מונחת לו בין ירכותיו, והצצתי בו ונרתעתי ונפלתי לאחורי ואם אין אתם מאמינים לי הרי מאתים זוז צרורין לי בסדיני, אמרו לו מי הזקיקך לכך? אמר להם שמעתי שבקשו ביתוסים להטעות את חכמים אמרתי אלך אני ואודיע להם שמא יבואו בני אדם שאינם מהוגנין ויטעו את חכמים, אמרו לו מאתים זוז נתונין לך במתנה והשורך ימתח על העמוד, באותה שעה התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין: **מתני'** * בראשונה היו משיאין משואות משקלקלו הבותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין, כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסאות של ארז - ארוכין וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן וכורך במשיחה ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור ומוליך ומביא ומעלה ומוריד עד שהוא רואה את חבירו שהוא עושה כן בראש ההר השני וכן בראש ההר השלישי, ומאין היו משיאין משואות מהר המשחה לסרטבא, ומסרטבא לגרופינא, ומגרופינא לחורן, ומחורן לבית בלתין, ומבית בלתין לא זזו משם אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש: **גמ'** מאי משמע דמשיאין לישנא דיקוד הוא דכתיב *ויבא אם דוד ואנשיו ומתרגמינן ואוקדינן ליד ת"ר *אין משיאין משואות אלא על החדש שנראה בזמנו לקדש ואימתי משיאין לאור עיבורו למימרא דאחסר עבדינן אמלא לא עבדינן, מ"ט? א"ר זירא גזירה משום ר"ח חסר שחל להיות בערב שבת אימת עבדי באפוקי שבתא (ג) גרא אמרת נעביד נמי אמלא אתו למיטעי

מי מהימן · להכשירו לזה בחזקת נאמן: **מעשה שבא** · הבא לפני ב"ד בשבת להעיד על החדש: **ועדיו עמו** · להחזיקו נאמן: **אחד מי מהימן** · לעדות החדש: **משמע כפיה ביה** · "כי חד ליסראל הוא משמע וגו'": **באושא** · כשישבה סנהדרין שם ושם היו מקדשין את תורה אור החדש: **משום כבודו דרבי נהוראי** · שהרי לא הוזכר ר' נהוראי אלא ללמוד ממנו שאדם גדול כמותו נהג היתר בדבר ואין כבודו שגבינו את רחוקתינו אף מחבירו הקטן ממנו: **סהדא אחרינא הוה בהדיה** · שמא אין אותו העד בביתו: **להטעות את החכמים** · שאירע יום ל' של אדר בשבת ולא נראה החדש בזמנו והביתוסין מתאוין שיהא יום ראשון של פסח בשבת כדי שתהא הגפת העומר באחד בשבת ועצרת באחד בשבת לפי שהן דורשין "ממחרת" השבת יספו - ממחרת שבת בראשית כמשמעו, ושכרו שני בני אדם להעיד שראו את החדש היום: **אחד משלנו** · ולא הכירוהו: **מאתים זוז נתונים לך במתנה** · ותהא רשאי לעכבן ואע"פ שלא השלמת תנאי שלך לשוכרך דיש רשות לב"ד לקנס ממון ולעשותו הפקר כדאמרינן ביבמות (דף פט:) מיין שהפקר ב"ד הפקר שנאמר "וכל אשר לא יבא לשלשת הימים - וגו' יחרם כל רכושו וגו'" (עזרא י'): **יפה העמוד** · למלכות כדאמרינן במסכת מכות (דף כב:) טופח שתי ידיו על העמוד: **מתני' בראשונה היו משיאין משואות** · לאחר שקדשו החדש ולא היו צריכין לשכור אלאים לשלוח לגולה להודיע כי המשואות מודיעים אותן: **משקלקלו הבותים** · והשיאו גם הם משואות שלא בזמן החדש להטעות ישראל וב"ד לא היו משיאין משואות אלא בחדש שנתקדש ביום ל' כדאמרינן בפירקין וכשלא היו משיאין לערב של יום ל' הכל יודעין שהחדש מעובר ופעם אחת עיברו ב"ד את החדש ולא השיאו משואות לערב ל' והכותים השיאום בהריס שלהם והטעו את בני הגולה לעשותו חסר: **פלונסות** · פירקטק"ש בלע"ז: **ארוכים** · כדי שירלו למרחוק: **וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן** · כל אלו מרבים שלהבת: **וכורכן במשיחה** · לוגל"ש בלע"ז קושרים בחוט של משיחה בראשי הכלונסות: **ומאין היו משיאין משואות** · מה שם ההריס: **מהר המשחה** · מתחילין הולך הר הזיתים שלפני ירושלים עד שרואין שעושין כן בהר סרטבא: לחורן וכו': **אם הגולה** · בני בבל אנשי פומבדיתא והמה מודיעין לכל בני מדינת בבל: **כמדורת אש** · מפרש בגמרא מדורת אש לשון היסק גדול: **גמ' נקדשו** · להודיעו שנתקדש: **לאור עיבורו** · לערב יום שלשים

ונהי ל"א יום שלשים קרוי יום עיבורו כדאמרינן לעיל (דף יט:) על שני אדרים שמקדשין אותם ביום עיבוריהם ועל שם שממנו מעברין את חדש היולא קרוי יום עיבור: **ר"א חסר** · ר"ח הנקבע ביום שלשים שהחדש היולא נמלא עכשיו חסר: **שחל להיות בע"ש** · ולא טלל לחלל שבת (ג) לאוקמי משואות ונשיא אותם למ"ש: **ואי אמרת** · שהא רגילין בין לאחסר בין לאמלא: אתו

מחבר △ (מדקה) קוטיות ▽ תוספות בענין מספר הדגלים הדגלים על אמונות הדת

רבינו חננאל

אנ אחר להעיד על העד שראה את החדש כי כשר הוא לקבל ממנו זו העדות ולעולם צריכין ב' עדים להעיד על כל אחד ואחד · כי אתא עולא אמר קדשו לירחא ואמר רב כהנא אפילו אינש מעלמא כי אתא ואמר קדשו לירחא מהימן מ"ש דכל מילתא דעבידא לגלויי לא משקרי בה אינשי · תניא נמי הכי בא אחד בסוף העולם ואמר קידשו ב"ד את החדש מהימן · בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם משקלקלו הכיתים ושכרו עדים להטעות את החכמים התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המיודעין שהן כשרים להעיד · תנו רבנן מה קלקול קלקלו הכיתים כו': [מתני'] בראשונה היו משיאין משואות משקלקלו הכותים והשיאו משואות שלא בזמנן והטעו לבני הגולה הדינות הרחוקות התקינו שיהו שלוחין יוצאין (כיון) * [כמו] ששנינו במשנתנו כי המשואות מציתין את האור בכלונסות של ארז אמרינן מאי משמע דמשואות לשון יקידה ** להבה היא שנא' וישאם דוד ומתרגמינן ואוקדינן דוד · ת"ר אין משיאין משואות אלא על החדש שנראה בזמנו והוא לילי ל' כלומר מולד בכ"ם ונראה לילי ל' ונתקדש ביום ל' משיאין משואות לילי ל"א כלו' היום שיצא ר"ח היה הוא אור עיבורו · ש"מ דאחסר משיאין משואות ואמלא אין משיאין [משואות] דאין משיאין אלא על החדש שנראה בזמנו · תניא בפ"מ א"ר זירא חיישינן דילמא מיקלע יום ל' של חדש חסר בע"ש והוא ר"ח ולילי ל"א הוא שבת ולא יתכן להרים משואות בלילי שבת ומתי משיאין בע"ש ויודעין כי אע"פ שם"ש אור ל"ב הוא ר"ח בע"ש היה ומפני מה לא עשו משואות לילי שבת שהוא אור ל"א מפני איסור שבת וא"ת נעשה גם לחדש מלא ישנו יאמרו כי חסר היה: ומפני איסור שבת לא עשו אז מלא היה ור"ח בשבת היה · והמשואות בזמנן עשו אותן אור ל"ב שהוא אור לילי ל"א שהוא אור

נוסחא אי"ב קילקו הביתוסין וגומר זבל מקבלין אלא מן המכירים

נוסחא מתאיין מעוות לבנו הגולה ר"ח

נוסחא מן מתאיין מעוות אלא על החודש שנראה בזמנו

עיבורו · ת) ואקשינן ונעביד בין אמלא ובין אחסר · וכי מקלע כי האי גונא לא ליעביד כלל כו' · ופרקינן אפילו הכי אתו למיטעא יאמרו יתכן שהיה חסר ולא עשו משואות משום איסור שבת או מלא היה ולא נמנעו מלעשות משואות אלא משום אונס שאירע להם · ואקשינן מאי חזית דעבדינן אחסר וליעביד אמלא ולא ליעביד אחסר · ופריק אביי משום ביטול מלאכה · כלומר צריך בכל חדש להיבטל יום ל' ויום ל"א · ואם יעשו להן משואות נתברר כי הסר היה החדש מלא היה · ואם לא יעשו נתברר כי הסר היה ולעולם אין הדבר מתברר אלא באור היום ל"ב מה שאין כן בחסר (אלא) אם יראו המשואות אור ל"א יודעין שחסר היה ואם לאו יודעין שהוא מלא: ירושלמי תמן בתחיר ובמסכת יומ"כ תנינן הרואה אומר בורקי תמן אמרי ברק ברקא אנהר מנהרא ואקשינן עלה ותד אחד נאמן ופרקינן שנייה היא הבא שאתה יכול לעמוד עליו ואין אתה משקר בכי האי גוונא וחש לומר עד דו עליל ונפיק (מנהורא) [היא מנהרא] חכימא לה מילתא לכלומר דבר זה מתברר ג) אמר עד אחד נולד לאיש פלוני בשבת פלין [אותו] על פיו השבח במ"ש מטלטלין אותו על פיו ר' חייא מטלטל אפומא דמלייתא ר' (מאמל) [איתי] [מל] על פי נשים דאמרי ששמא הוא בסיפיתא מכירי מכיריו של עד שראה את הלבנה מהו לחלל עליו את השבת · שמעינן לה מהכא · רבי נהוראי אומר מעשה (שירותי) [שירותי] להעיד על עד אחד בארשא לא שהיו צריכין לי אלא עילה בקשתי להקביל פני חבריי · ומה קלקול הוה תמן שהיו אומרים עצרת לאחר השבת והיו יוצאין עליו מבערב בחוקת שנתקדש מעתה על נישן לא יקבלו אלא מן המיודעין על שאר יחיאה מקבלין אמר רבי יוסי בר בון (קילקול יהן) *** [עיקר קלקלתהון מן] אחר הוא מעתה [כד היא] דכוותהון לא קבלון דכך דלית דכוותיתן יקבלון זו מפני זו: **מתני'** כיצד משיאין משואות מביאין כלונסאות של ארז כו' עשרה

ד) מכלון שייך לדף כג ע"א ג) עיין בהגיה מגמלא בכוף מס' שבת

*) לכאורה נראה דל"ל כמו שבאנו בפמתיתא לעיל [בפ"ק ד' י"ח] כיצד מי' מביאין משואות מציתין את כאור וכו'. **) אולי ל"ל והלכתא היא שנאמר וכו'. ***) בירושלמי לפנינו איתא בשיטי לשון קצת ממה שכתב רביעו ופ"ב בקר"ע ופ"מ.